

Dobré vztahy nezničil ani nucený odsun

Unikátní **německý jazykový ostrov** okolo Strýčic na Budějovicku vydržel 700 let. Vynikal hlavně řídkým osídlením i soudržností obyvatel.

Michal Bělský
redaktor MF DNES

Desítka vesniček na jižním okraji Blanského lesa v okolí Strýčic na Budějovicku poutá pozornost maximálně výletníků, kteří hledají klid a romantické scenérie. Stačí se však podívat na dopisní schránky domů v obcích a leckoho zarazí nebývalý vysoký počet německých jmen. Oblast jen o něco větší než České Budějovice byla totiž jedním z nejmenších a zdaleka nejřídkěji osídlených jazykových ostrovů v českých zemích.

Většina obyvatel obcí Strýčice, Radošovice, Dobčice, Záboří, Horní i Dolní Chrástany, Chvalovice, Babice, Lipanovice nebo Holašovice ještě na konci války mluvila hlavně německy. Velká část rodin se zde ale usadila už ve 13. století, kdy neosídlenou krajinu kolonizoval Přemysl Otakar II.

„Dostávali se sem jak Češi, tak Němci, ti pak časem získali navrch. První zmínka o strýčickém jazykovém ostrově je z roku 1292 z darovací smlouvy Václava II., která se týkala části okolních obcí. Tyto vesnice byly darované vyšebrodskému klášteru,“ vysvětluje dobčická kronikářka Marie Bočková.

Označení ostrov však není zcela správné, neveliké území bylo na jehožádném cípu přes kopce Buglata a Vysoká Běta propojené úzkým pruhem s rýze německými regiony. „Obecně ale byla celá oblast izolována a ani později, v době protektorátu, neměla silniční spojení s německy mluvícím centrem, tedy Českým Krumlovem,“ podotýká ředitel strýčické svazkové základní školy a etnograf Tomáš Drs.

Odloučení od okolního světa zabránilo malinkým vesničkám o několika desítkách obyvatel většinu

Centrum jazykového ostrova Kostel sv. Petra a Pavla ve Strýčicích se podařilo opravit i díky spolupráci místních obyvatel s potomky odsunutých Němců. Foto: Michal Bělský, MAFRA

rozvodu. Na druhou stranu je ale ochránilo od dopadů válek, a to včetně těch husitských nebo ničivé třicetileté války v 17. století. Byl to ale zemědělský kraj, většina staveb byla vyrobená ze dřeva, takže se vesnicím nevyhýbaly velké požáry.

„Nově přichází Němci, kteří se později do oblastí stahovali po morových epidemiích v 17. století, je ale postupně nahrazovali zděnými stavbami. Díky tomu začalo vznikat jihočeské selské baroko,“ říká Bočková s tím, že pro oblast byla typická řemesla jako ševcovství, kolářství nebo také kovářství.

Strýčice - nejmenší, ale důležité
Podle Drse je zajímavým paradoxem, že právě Holašovice se dávají na odív jako typická česká lidová architektura. „Zde to byla hlavně zásluha Němců, kteří se postarali o ikonický vzhled staveb. Tehdy to byla spíše otázka bohatství majitelů usedlostí, kteří je nechali zvelebovat podle osvědčeného mustru.

S nacionálním českým to tedy nemá společné vůbec nic,“ nabízí zajímavé vysvětlení.

Místní obyvatelé také pravidelně vyrazili na poutě do Kájova na Krumlovsku, nebo navštěvovali tradiční šumavské hořické pašijové hry. Dá se tedy říci, že zde existovaly kulturní nebo náboženské vazby na jižní německy hovořící oblasti. Obyvatelstvo bylo navíc stoprocentně katolické, což však ve venkovském světě není až taková rarita. S největší pravděpodobností v tom hrál roli i vyšebrodský klášter, pod nějž část ostrova spadala.

„Hlavním duchovním i kulturním střediskem byl kostel sv. Petra a Pavla ve Strýčicích, původně ze 13. století. Je celkem zvláštní, že Strýčice jinak byly - a vlastně stále jsou - jednou z nejmenších obcí v regionu. Byly tu koneckonců i dvě školy,“ připomíná Drs a dodává, že centrem se obec stala spíše díky své geografické poloze uprostřed ostrova.

Až do poloviny 19. století bylo sou-

Německý průvod Obyvatelé jazykového ostrova posilovali vlastenecké čtení ve spolcích. Na snímku ze 30. let 20. století jsou členové německého spolku při průvodu ve Strýčicích. 2x repro: Die Stritschitzer Sprachinsel in Südböhmen

Kolednický obyčej Příprava německých mládenců na velikonoční jízdu na koních ve Strýčicích, což byl až do konce války jeden ze zvyků obyvatel Strýčicka. Snímek pochází z počátku 40. let.

žití německých i českých obyvatel zcela harmonické, jenže počínající vliv národního obrození se dostal i tam. Mezi Čechy postupně prorýval duch nacionalismu, na což německí obyvatelé začali reagovat zakládáním spolků.

Konec přišel v roce 1946

Další ránu vzájemným vztahům zasadila porážka Rakouska a založení Československé republiky. „Pnutí se od roku 1918 nadále zvěšovalo, protože Češi měli najednou ve svém státě navrch. Až do války ale spolu obyčejní lidé ve vsích bez problémů vycházeli. Neklid mezi rodiny vnášely hlavně krajanské spolky, které přicházely hlavně zvenčí ostrova,“ popisuje Bočková příčiny zhoršujících se vztahů, které utrpěly zejména v období druhé světové války.

„Po mnichovské dohodě se Strýčicko připojilo ke Třetí říši. Nesmělo se zde mluvit česky, ale na druhou stranu se oblastí vyhnuly popravy; to se dělo třeba v nedalekých Ne-

tolicích. Byla to svým způsobem rarita, že spolu rodiny relativně dobře vycházely,“ doplňuje Bočková.

Konec německého jazykového ostrova kolem Strýčic se dá datovat do roku 1946, kdy oblast musely opustit všechny rýze německé rodiny. Po sedmi staletích tak končí neobvykle klidné soužití Čechů a Němců na malém území. Odchod se ale netýkal smíšených rodin, ty mohly zůstat.

Nucený odsun Němců znázorňuje také Margarete Knofová, jedna z autorů publikace Die Stritschitzer Sprachinsel in Südböhmen popisující historii oblasti z německého pohledu. „Za ukrutného mrazu opouštěl 20. ledna 1946 vlast první transport 227 Němců. Do října 1946 následovalo ještě dalších šest transportů, které byly rozptýleny po Bavorsku, Württembersku, Hesensku a pozdější NDR. Lidé si s sebou směli vzít pouze zavazadlo o váze třicet až padesát kilogramů,“ uvádí v knize.

Ani tak ale nezahojila a i v době komunistické totality se pravidelně

Seriál Zapomenuté osudy

Jihočeská redakce MF DNES připravuje pravidelně seriál věnovaný historii. Popisujeme v něm příběhy osobností z kultury, sportu i společenského života, míst nebo událostí, které bychom neměli vytrhat z paměti. Připomínáme také krimipřípady a události, jež ve své době zajímaly nejen Jihočechy.

na Strýčicko vraceli, ačkoli neměli v Německu vůbec jednoduchou startovní pozici pro nový život. „Dnes už jsou to z drtivé většiny potomci vyhnaných obyvatel. Založili jsme i s jejich pomocí sbírku na obnovu strýčického kostela,“ líčí s radostí Bočková a dodává, že ji samotnou překvapil zájem Němců o osud bydliště jejich předků. „Máme společné plány i na obnovu farní budovy. Uvidíme, co vše se nám společně podaří dokončit,“ doplňuje.

Domácí archiv děti naučí, jak hospodařit s penězi

ČESKÉ BUDĚJOVICE Mít osobní dokumenty v pořádku a dokázat se v nich orientovat se určitě vyplatí. Třeba pro případy, kdy člověk spěchá s autem na technickou kontrolu a potřebuje rychle najít velký technický průkaz. Nebo když se přihodí něco nečekaného a je třeba předložit pojistnou smlouvu. Svým prvním projektem nazvaným Archiv na doma cílí sedmatřicetiletý Petr Hommer zásadním způsobem i na děti. Může je naučit nejen práci s dokumenty, ale také rozvíjet jejich finanční gramotnost.

Nápad vytvořit originální pořadače se v hlavě finančního projektového manažera z Českých Budějovic zrodil zcela banálně. „Jednoho dne jsme se s manželkou rozhodli, že si roztrídíme a zarchivujeme všechny naše dokumenty, protože máme rádi ve věcech pořádek. Chtěli jsme si pořídit takový přehledný domácí archiv, do kterého bychom zařadili

vše důležité. Nic takového se ale koupit nedalo. Proto jsme si ho navrhli sami, až do úplných detailů,“ popsal vznik projektu Hommer.

Navíc se v něm už poněkolkáté probudila touha zkusit si podnikání a práci na něčem, o má hlubší smysl. Delší dobu už pomýšlel rovněž na to, že by rád rozvíjel úroveň finanční gramotnosti ve společnosti, mimo jiné také v návaznosti na své povolání. „A když se to všechno tak sešlo, rozhodl jsem se, že to zkusím,“ uvedl autor projektu.

Archivační pořadače mohou využívat dospělí i děti. Sada pro dospělé obsahuje tři pořadače, které jsou navíc barevně odlišené, pro muže a pro ženy. Dokumenty k zařazení se pak mohou rozdělit podle toho, jestli spadají do kategorie finanční, pracovní nebo osobní. Za pomoci praktického organizéru pak člověk v každé z částí domácího archivu jednoduše najde své vý-

pisů z účtu, leasingové nebo úvěrové smlouvy, dokumenty týkající se zaměstnání, movitého i nemovitého majetku, nebo třeba lékařské zprávy. Součástí je i daňový kalendář.

Pořadače určené dětem, které je mohou provázet celým jejich dospí-

váním, mají ještě hlubší rozměr. Kromě toho, že se děti jejich používáním naučí starat se o důležité dokumenty, mohou si rozšířit také obzory týkající se financí. Kromě různých motivačních listů je součástí organizéru také praktický přehled základních pojmů. Děti se tak napří-

klad dozvědí, co je banka, platební karta, co jsou příjmy a výdaje nebo jak nebezpečně mohou být půjčky. Mohou si ale sestavit také vlastní rozpočet z kapesného a pravidelně si zapisovat své úspory.

Finanční gramotnost Petr Hommer podrobněji rozpracoval v kni-

Archiv na doma Petr Hommer pochválil spolupráci s Jihočeským vědeckotechnickým parkem. „Pomohl mi nejen s motivací začít, ale také k získání důležitých kontaktů a zásadních informací,“ uvedl. Foto: Petr Lundák, MAFRA

Seriál Startupy na jihu Čech

Jihočeská MF DNES připravila nový seriál o zajímavých lidech z regionu a jejich projektech, které jsou inovativní, mají originální technologii či jinak řeší nejrůznější problémy. Představíme startující projekty z oblasti technologií, potravin, zdraví či obnovy energií. Velká část těchto lidí spolupracuje s Jihočeským vědeckotechnickým parkem a účastnila se soutěže Jihoczech. **6. díl:** Archiv na doma

ze pro děti, kterou se chystá letos vydat. Publikace, v níž se zabývá i moderními tématy, které se týkají financí, také v tomto ohledu vede k větší spolupráci rodičů s dětmi. Do budoucna by se rád pustil i do výroby dokumentů a stolních her orientovaných právě na finance a hospodaření.

Všechny sady pořadačů si mohou zájemci zakoupit přes e-shop na již zmíněných webových stránkách. Prodej se spustil loni v srpnu. Propagaci těch dětských chce ale autor projektu podpořit aktivněji.

„V současnosti pracuji s několika aktivními místními akčními skupinami, kdy se snažime přizpůsobit obsah dětských pořadačů pro využití ve školách,“ uvedl.

Chtěl by se ale obrátit i na starosty obcí. Od některých už má zpětnou vazbu, že by pořadače mohly být zajímavým dárkem, například při vítání občánků. — **Andrea Vašáková**